

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 163/20
V Lucemburku dne 17. prosince 2020

Rozsudek ve věci C-336/19
Centraal Israëlitisch Consistorie van België a další

Za účelem podpory řádného zacházení se zvířaty při rituální porážce mohou členské státy vyžadovat, aby bylo provedeno reverzibilní omráčení, které nemůže způsobit smrt zvířete, aniž tím porušují základní práva zakotvená v Listině

Nařízení vlámského regionu (Belgie) ze dne 7. července 2017 o změně zákona, který se týká ochrany a dobrých životních podmínek zvířat, pokud jde o povolené metody porážky zvířat, má za následek, že je zakázána porážka zvířat bez předchozího omráčení, včetně porážek předepsaných náboženskými obřady. V rámci rituální porážky stanoví toto vnitrostátní nařízení použití reverzibilního omráčení, které nemůže způsobit smrt zvířete.

Proti tomuto předpisu brojí mimo jiné řada židovských a muslimských spolků, které se domáhají jeho úplného nebo částečného zrušení. Podle jejich názoru je vnitrostátní nařízení tím, že neumožňuje židovským a muslimským věřícím opatřit si maso pocházející ze zvířat porážených v souladu s jejich náboženskými předpisy, které brání technice reverzibilního omráčení, v rozporu s nařízením č. 1099/2009¹, a brání tudíž věřícím praktikovat jejich náboženské vyznání.

V tomto kontextu se Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie) rozhodl předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce s cílem především zjistit, zda unijní právo brání právní úpravě členského státu, která vyžaduje, aby bylo při rituální porážce provedeno reverzibilní omráčení, které nemůže způsobit smrt zvířete.

Tato otázka dává Soudnímu dvoru již potřetí² příležitost nastolit rovnováhu mezi svobodou náboženského vyznání, zaručenou článkem 10 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), a dobrými životními podmínkami zvířat, jak jsou uvedeny v článku 13 SFEU a upřesněny v nařízení č. 1099/2009.

Závěry Soudního dvora

Velký senát Soudního dvora nejprve uvedl, že **zásada omračování zvířat před jejich usmrcením, stanovená nařízením č. 1099/2009, odpovídá hlavnímu cíli ochrany dobrých životních podmínek zvířat, který sleduje toto nařízení**. I když v tomto ohledu uvedené nařízení³ připouští praxi rituální porážky, v rámci níž může být zvíře usmrceno bez předchozího omráčení, tato forma porážky je nicméně v Unii povolena pouze v rámci výjimky a pouze s cílem zajistit respektování svobody náboženského vyznání. **Členské státy mohou mimoto přijmout vnitrostátní pravidla zajišťující rozsáhlejší ochranu zvířat při usmrcování než ta, která jsou obsažena v nařízení č. 1099/2009, a týkající se rituální porážky**⁴. Nařízení č. 1099/2009 tak odráží skutečnost, že Unie a členské státy plně zohledňují požadavky na dobré životní podmínky zvířat a přitom zohledňují předpisy a zvyklosti členských států spojené zejména s náboženskými obřady. Nařízení č. 1099/2009 však samo neprovádí nezbytné sladění mezi dobrými životními

¹ Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování (Úř. věst. 2009, L 303, s. 1).

² Poprvé v rozsudku ze dne 29. května 2018, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen a další, [C-426/16](#) (viz [TZ 69/18](#)), a podruhé v rozsudku ze dne 26. února 2019, Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs, [C-497/17](#) (viz [TZ 15/19](#)).

³ Článek 4 odst. 4 nařízení č. 1099/2009.

⁴ Článek 26 odst. 2 písm. c) nařízení č. 1099/2009.

podmínkami zvířat a svobodou projevat své náboženské vyznání, ale pouze stanoví rámec pro soulad, kterého mají mezi těmito dvěma hodnotami dosáhnout členské státy.

Z toho plyne, že nařízení č. 1099/2009 nebrání tomu, aby členské státy uložily povinnost omráčení zvířat před jejich usmrcením, která se uplatní rovněž v rámci porážky stanovené náboženskými obřady, pokud však přitom členské státy dodržují základní práva zakotvená Listinou.

Pokud jde konkrétně o otázku, zda vnitrostátní nařízení respektuje tato základní práva, Soudní dvůr připomněl, že rituální porážka spadá pod svobodu projevat své náboženské vyznání, která je zaručena v čl. 10 odst. 1 Listiny. Vnitrostátní nařízení tak tím, že v rámci rituální porážky vyžaduje reverzibilní omráčení v rozporu s náboženskými předpisy židovských a muslimských věřících, omezuje výkon práva na svobodu těchto věřících projevat své náboženské vyznání.

Za účelem posouzení, zda je takové omezení přípustné, Soudní dvůr nejprve konstatoval, že zásah do svobody projevat své náboženské vyznání, který plyne z vnitrostátního nařízení, je skutečně stanoven zákonem a navíc respektuje podstatu článku 10 Listiny, jelikož se omezuje na jeden aspekt zvláštního rituálního úkonu, který představuje uvedená porážka, jež není naproti tomu jako taková zakázána.

Soudní dvůr dále uvedl, že tento zásah odpovídá cíli obecného zájmu, který Unie uznává, a sice podpoře dobrých životních podmínek zvířat.

V rámci přezkumu přiměřenosti omezení dospěl Soudní dvůr k závěru, že opatření stanovená ve vnitrostátním nařízení umožňují zajistit spravedlivou rovnováhu mezi významem, který je přikládán dobrým životním podmínkám zvířat, a svobodou židovských a muslimských věřících projevat své náboženské vyznání. V tomto ohledu zaprvé konstatoval, že povinnost reverzibilního omráčení je vhodná k dosažení cíle spočívajícího v podpoře dobrých životních podmínek zvířat. Zadruhé, pokud jde o nezbytnost zásahu, Soudní dvůr zdůraznil, že unijní normotvůrce zamýšlel přiznat každému členskému státu široký prostor pro uvážení v rámci sladění ochrany řádného zacházení se zvířaty při jejich usmrcování a respektování svobody projevat své náboženské vyznání. Ohledně skutečnosti, že předchozí omráčení představuje optimální prostředek ke snížení utrpení zvířete v okamžiku jeho usmrcení, bylo přitom dosaženo vědeckého konsensu. Zatřetí, pokud jde o přiměřenost tohoto zásahu, Soudní dvůr nejprve poznamenal, že vlámský zákonodárce vycházel z vědeckých výzkumů a zamýšlel upřednostnit nejmodernější povolenou metodu usmrcování. Dále uvedl, že tento zákonodárce vycházel z měnícího se společenského a legislativního kontextu, který se vyznačuje zvyšováním povědomí o problematice dobrých životních podmínek zvířat. Soudní dvůr konečně konstatoval, že vnitrostátní nařízení nezakazuje ani nebrání uvádění produktů živočišného původu pocházejících ze zvířat, která byla poražena rituálním způsobem, do oběhu, pokud tyto produkty pocházejí z jiného členského státu nebo z třetího státu.

Soudní dvůr tudíž rozhodl, že nařízení č. 1099/2009, ve spojení s článkem 13 SFEU a čl. 10 odst. 1 Listiny, nebrání právní úpravě členského státu, která vyžaduje, aby bylo při rituální porážce provedeno reverzibilní omráčení, které nemůže způsobit smrt zvířete.

Soudní dvůr mimoto potvrdil platnost nařízení č. 1099/2009⁵ z hlediska zásad rovnosti, zákazu diskriminace a kulturní, náboženské a jazykové rozmanitosti, jak jsou zakotveny v Listině⁶. Okolnost, že nařízení č. 1099/2009 umožňuje členským státům přijmout taková opatření, jako je povinné omráčení v rámci rituální porážky, ale neobsahuje žádné podobné ustanovení pro usmrcování zvířat při lovu a rybolovu nebo při kulturních nebo sportovních událostech, totiž není v rozporu s těmito zásadami.

⁵ Zejména jeho čl. 26 odst. 2 písm. c), který se týká možnosti členských států přijmout vnitrostátní pravidla zajišťující rozsáhlejší ochranu zvířat při rituální porážce.

⁶ Články 20, 21 a 22 Listiny.

V tomto ohledu upřesnil, že kulturní a sportovní události vedou nanejvýš k okrajové produkci masa, která je z ekonomického hlediska nevýznamná. Taková událost proto nemůže být rozumně chápána jako činnost spočívající v produkci potravin, což odůvodňuje, aby s ní bylo zacházeno jinak než s porázkou. Soudní dvůr vyvodil stejný závěr stran lovu a rekreačního rybolovu. V případě těchto činností jsou totiž podmínky usmrcování zvířat velmi odlišné od podmínek usmrcování hospodářských zvířat.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106